

Nei-flertall – men stor usikkerhet

EF-GALLUP

- Usikkerheten er stor om EF. Gruppen av usikre økte med nærmere 6 prosentpoeng fra oktober til november.
- Nei-siden er med 34,2 prosent oppslutning igjen større enn ja-siden.
- Dette viser meningsmålingen om EF som Opinion A/S har tatt opp for Landbrukets

Utredningskontor i november. EF-gallupen er den første som offentliggjøres etter Arbeiderpartiets landsmøte, og resultatet viser at usikkerheten har økt etter at regjeringens Ap-landsmøtet løftet EF-saken til topps på den politiske dagsorden.

- Senterpartiets parlamentariske leder, An-

ne Enger Lahnstein, sier i en kommentar til Nationen at EF-debatten har skapt større forvirring blant folk. Hennes kollega i Høyre, Anders Talleraas, sier at det er stort behov for informasjon om EF-spørsmålet.

105824 Side 13

Distriktsgiv med binding

● Milliardene vil strømme til Distrikts-Norge neste år, men regjeringen gir med den ene hånden tar med den andre. Arbeiderpartiets nye skatteopplegg gir kommunene reduserte skatteinntekter. Og kommuner må selv spytte inn store summer for å nyte godt av regjeringens nye milliarder. Utkant-bedriftene derimot får mellom 1,4 - 1,7 milliarder i skatte-gave.

Sidene 6-7

Bokklubbene avgjørende

● Bokklubbene selger mesteparten av den norske skjønnlitteraturen. Hvordan gikk det da med de 200 skjønnlitterære titlene som kom ut i Norge i fjor, og som ikke kom i bokklubb? Mange oppnådde beskjedent salg.

Side 14

Nervepirrende historisk nytt

- – Et stort funn. En sensasjon i historiker-kretser.
- Dette sier historiker Hans Fredrik Dahl (bildet), som fant de fire protokollene som kaster nytt lys over Bondepartiets indre liv i 30-årene. Dahl mener dokumentene vil ha stor betydning for kartleggingen av norsk politisk historie fra denne perioden.

- Dokumentene kaster blant annet nytt lys over Vidkun Quislings rolle som forsvarsminister i Bondeparti-regjeringen 1931-33. Av dokumentene framgår det at han var langt mer framtrædende i regjeringen enn det forskerne til nå har antatt.
- – Slike dokumenter er noe av det mest nervepirrende historikere kan komme over, sier Dahl.

Side 2

- Sensasjonelt funn

- Et stort funn. En sensasjon i historiker-kretser. Slik betegner historiker Hans Fredrik Dahl funnet av protokollene fra Bondepartiet i 20- og 30-årene. Han fant det viktige kildematerialet i kjelleren i Norges Bondelags lokaler.

N EIRIK RAMBERG

Hans Fredrik Dahl hadde fått i oppgave å rydde opp i Bondelagets arkiver i forbindelse med skrivingen av organisasjonens 100 årige historie. Det var da han kom over det unike kildematerialet.

I april 1940 ble protokoller og dokumenter fra alle politiske partier i Norge gjemt bort, brent eller kastet. Dette for at tyskerne ikke skulle få fatt i materialet. Derfor har vi i dag et begredelig kildemateriale fra flere partiers virke i 30-årene. Så også for Bondepartiet. Derfor er dette funnet så viktig. Og ikke minst fordi

Bondepartiet spilte en sentral rolle i norsk politikk i 30-årene, sier Dahl.

Nervepirrende

- Akkurat denne type dokumenter er for en historiker noe av det mest nervepirrende han kan komme over. Den mest interessante av de fire protokollene, er kanskje Bondepartiets gruppeprotokoll fra 30-årene. Her står anført nøyaktig tid og sted og hvem som var tilstede på møtene. Det er bare i slike protokoller man kan få denne type opplysninger. Og vi vet at opplysningene er korrekte, fordi referatene er ført under - eller direkte etter møtene, sier Dahl.

Quisling

Hans Fredrik Dahl holder for tiden på å skrive sin versjon av historien om Vidkun Quisling. Prosjektet skal være slutført i løpet av neste år. Funnet i Bondepartiets kjeller har kastet nytt lys over Quislings rolle som forsvarsminister i Bondepartiregjeringen 1931-33:

- Av protokollene framgår det at Quisling ikke var så taus og marginal i Bondepartiregjeringen som man tidligere har antatt. Han var heller ikke så ettergiven for nedskjæring av forsvarsbudsjettet som vi har hatt grunn til å tro. Protokollene viser at Quisling markerte seg adskillig kraftigere i forsvarsspørsmål i regjeringen, enn det vi til nå har antatt, sier Dahl.

- Kommer de nye opplysningene om Quislings rolle overraskende på deg?

- Ja. Fordi vår eneste kilde til disse spørsmålene til nå har vært justisminister Asbjørn Linboes dagbøker. Og her fremstilles Quisling som svært ettergiven for en reduksjon av forsvarsbudsjettet, sier Dahl.

Landsstyre-møter

Dahl forteller at en av protokollene tar for seg Bondepartiets landsstyre-møter i denne perioden.

- De kaster et nytt og interes-

FINNEREN: Historikeren Hans Fredrik Dahl fant de viktige protokollene fra Bondepartiets virke i 30-årene. - Kildematerialet vil blant annet kaste nytt lys over Vidkun Quislings (t.v.) rolle som forsvarsminister i Bondepartiregjeringen i 1931-33, sier Dahl. Over: faksimile fra gårdsdags (Foto: Rolf Tegn)

sant lys over Jens Hundseids manøvrering for å gjenvinne posisjon i partiet, etter å ha sittet som statsminister i 1932-33. Alle trodde at Hundseid kom ut av regjeringen som en vingekl-ippet mann. Men han kom jo kraftig tilbake i partiet. Og disse kildene gir

oss innblikk i hvordan han manøvrerte for å lykkes i dette, sier Dahl.

Stor tilvekst

- Funnet av disse protokollene betyr en stor tilvekst i norsk politisk historie i en periode, hvor kil-

degrunlaget er svært snevert. Historiker-kretser blir slike funn oppfattet som en sensasjon. Men vi vil ikke få full verdi av dem før flere historikere har fått arbeide med materialet og tolket det, sier Hans Fredrik Dahl.

Ville slå sammen Tidens Tegn og Nationen

Kristiansand(Nationen): Nationens styre satte på midten av 30-årene foten ned på det som kunne blitt 30-årenes avisfusjon. Byavisen Tidens Tegn ville slå seg sammen med distriktsavisen

N JOHN KVADSSHEIM
EIRIK RAMBERG

Tidens Tegn var på dette tidspunktet partiløs, etter de fra starten i 1910 først hadde vært et organ for Frisinnede Venstre, deretter for Frisinnede Folkeparti. Avisen som ble stiftet i 1910, kjøpte i 1923 Verdens Gang. Under navnet Oslo Aftenutgave ga Tidens Tegn ut en egen aftenutgave, Oslo Aftenavis. Tidens Tegn ga også i flere år ut lørdagstillegget Film og radio. I følge Aschehoug og Gyldendals Store Norske leksikon var avisen en periode landets neststørste avis, og den ble et ledende kulturorgan, med medarbeidere som Chr. Krohg, Nils Kjør og Sven Elvestad.

Men som mange andre aviser fikk Tidens Tegn på 30-tallet økonomiske problemer, og den så seg om etter samarbeidspartnere. Valget falt på Nationen, som den gang var en av landets største aviser med nedslagsfeltet ute i distriktene. De to avisene hadde på mange måter samme grunnholdning, som bygget på sterke nasjonale følelser. Tidens Tegn sto også nær Fedrelandslaget, som nettopp bygget på nasjonal, borgerlig samling mot sosialismen. Men de to avisene hadde i liten grad samme leserkrets, slik at det var liten overlapp mellom de to avisene på abonnementsiden.

Tidens Tegn, under redaktør Rolf Thommessen, utarbeidet et meget detaljert utkast til avtale

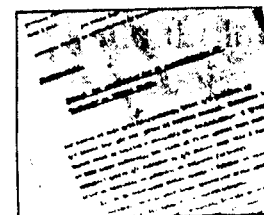
Nationen, for sammen å danne en ny media-gigant. Bondepartiet var meget positive til forslaget, men Nationen avviste frieriet.

mellom de to avisene. Den nye avisen skulle få navnet «Tidens Tegn - Nationen». I følge protokollene fra Bondepartiets interne leder-referater fra denne tiden, som nå er kommet til rette, avviste Nationens styre tanken på en sammenslutning. Nationen var da som nå et privat aksjeselskap hvor Bondepartiet, nå Senterpartiet, manglet innflytelse. Likevel henvendte Tidens Tegn seg til Bondepartiets ledelse for på denne måten legge politisk press på Nationen, slik at en sammenslutning ville la seg ordne. Bondepartiet var meget positive til en slik sammenslutning, blant annet fordi dette ville gi dem en meget slagkraftig avis. Den nye avisen ville være sterk i byene, hvor Bon-

departiet manglet velvillige aviser. Men i følge de referater Nationens medarbeidere har lest, innså partiledelsen raskt at Nationens styre var urokelige. Ingen sammenslutning, og Bondepartiet manglet maktmidler over avisen.

Tidens Tegn gikk inn i 1941, men avisen O. Thommessen, far til Rolf Thommessen, startet i 1910 ga sitt meget sterke bidrag til norsk pressehistorie. Både historisk, men også på grunn av at avisens eiendommer og rettigheter etter frigjøringen i 1945 ble overtatt av det nye «frihetsbladet» Verdens Gang. I dag Norges desidert største avis.

Så kan man bare spekulere i hvordan norsk media-verden vil

UTKASTET: Her er en av de siste i Bondepartiets protokoller i mellomkrigstiden som omhandler de dengang meget hemmelige forhandlingene mellom Nationen og Tidens Tegn.

(Foto: Halvor Bjørngård)

le sett ut i dag dersom Nationen hine harde dager hadde sagt ja til frieriet fra Tidens Tegn.